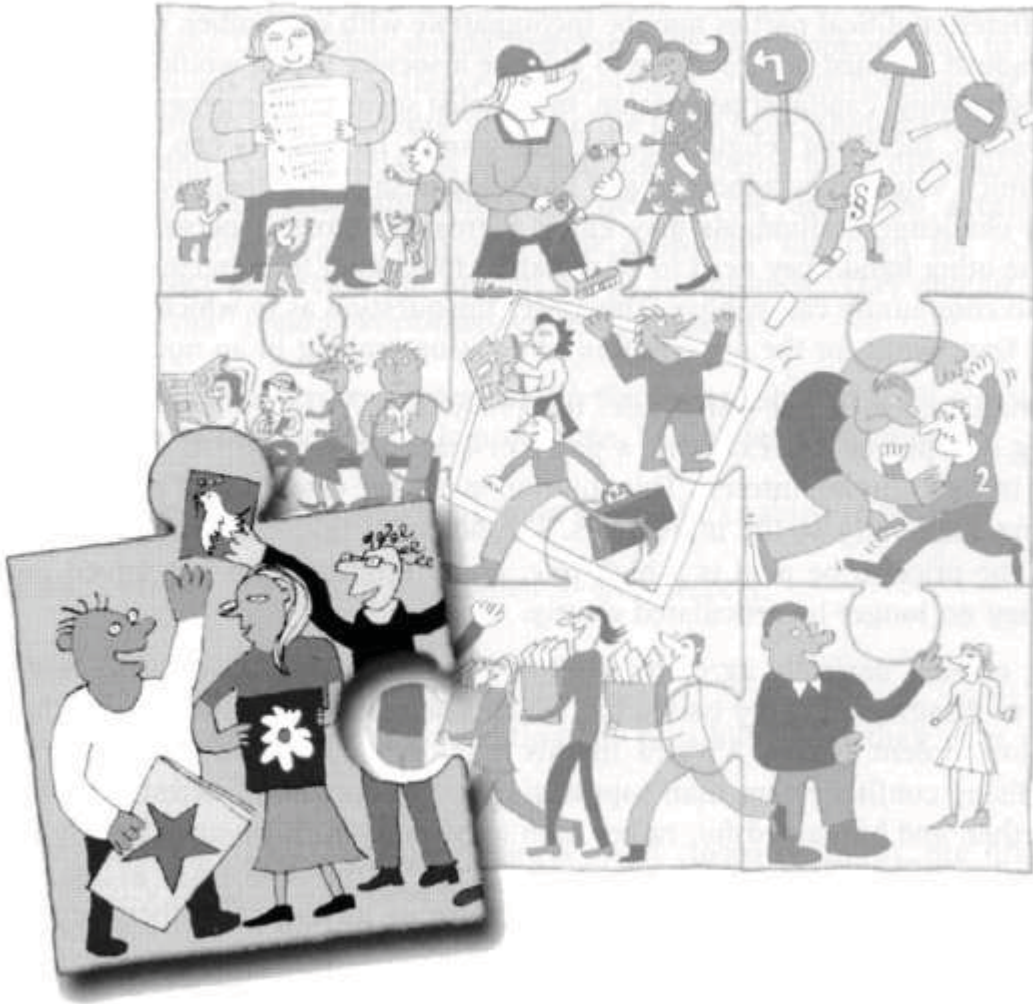

თავი 3.

მრავალფეროვნება და პლურალიზმი

როგორ შეიძლება ადამიანებმა ერთად, მშვიდობიანად იცხოვრონ?

3.1 როგორ შეიძლება ადამიანებმა ერთად იცხოვრონ?

როგორ ავითარებს განათლება შემწყნარებლობასა და ურთიერთგაგებას?

3.2 რატომ არსებობს ადამიანებს შორის უთანხმოება?

რას ეფუძნება ადამიანთა შორის განსხვავებები?

3.3 რითი განსხვავდებიან ადამიანები ერთმანეთისაგან?

რამდენად განსხვავებულია ადამიანთა საჭიროებები?

3.4 რატომაა მნიშვნელოვანი ადამიანის უფლებები?

რატომ გვჭირდება ადამიანის უფლებათა ამსახველი კანონმდებლობა დაუცველთა დასაცავად?

თავი 3: მრავალფეროვნება და პლურალიზმი როგორ შეიძლება ადამიანებმა ერთად, მშვიდობიანად იცხოვრონ?

ეს თავი სამ ძირითად ცნებაზეა ორიენტირებული, ესენია: მრავალფეროვნება, პლურალიზმი და დემოკრატია. შემდეგი ოთხი გაკვეთილი მოსწავლეებს დაეხმარება, დაინახონ ამ სამ ცნებას შორის კავშირი და განუვითარებს მათ მიდგომებსა და უნარებს, რომლებიც აუცილებელია პლურალისტულ, დემოკრატიულად მართულ ქვეყანაში ცხოვრებისათვის.

პლურალიზმი თანამედროვე საზოგადოებების ერთ-ერთი ძირითადი მახასიათებელია. პლურალისტულ საზოგადოებაში მისაღებია რელიგიური და პოლიტიკური რწმენის მრავალფეროვნება ისევე, როგორც სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიის მიერ დანახული იდეალური საზოგადოებების ურთიერთთავსებადობის არარსებობა. მაგალითად, პლურალისტურ საზოგადოებაში შევხვდებით რადიკალურ სოციალისტებსაც და მემარჯვენე კაპიტალისტებსაც; ადამიანებს შეუძლიათ, აირჩიონ ის რწმენა და მიდგომები, რომლებიც მათთვის ყველაზე მისაღებია. შესაბამისად, პლურალისტური საზოგადოება ყოველთვის გამოწვევის წინაშეა: ერთი მხრივ, ადამიანებს აქვთ პიროვნული თავისუფლება, მაგრამ, მეორე მხრივ, მათ უწევთ უფრო აქტიური ურთიერთთანამშრომლობა შეთანხმების მისაღწევად. შეთანხმებისა და დათმობების გარეშე პლურალისტური საზოგადოება ვერ გადარჩება. ისმება კითხვა: რომელი პოლიტიკური სისტემა უზრუნველყოფს ღია, პლურალისტურ საზოგადოებაში გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის ყველაზე ეფექტურ ორგანიზაციას?

ავტორიტარულ სისტემაში (ერთპარტიული მმართველობა, თეოკრატია, ან დიქტატურა) ერთ მოთამაშეს (პარტიას ან ლიდერს) შეუძლია გადაწყვეტილებების მიღება, ყველა ადამიანის საერთო ინტერესის გათვალისწინებით. შედეგად, ავტორიტარიზმს მსხვერპლად ეწირება ადამიანების თავისუფლება. ასეთ საზოგადოებაში ადამიანების პრობლემების არტიკულაცია ბარიერებთანაა დაკავშირებული. შესაბამისად, გადაწყვეტილებები არ არის სამართლიანი.

დემოკრატიულ სისტემაში მოქალაქეები თანხმდებიან ძირითად პრინციპებზე, პროცედურებსა და უფლებებზე, რომლებიც საკამათო საკითხებზე მშვიდობიანი შეთანხმების მიღწევის საშუალებას იძლევიან. დემოკრატია ხელს უწყობს მშვიდობას პლურალისტურ საზოგადოებაში, რადგან ცივილურ ფორმაში აქცევს ყველა უთანხმოებას. საერთო ინტერესს ერთი პიროვნება ან პარტია არ განსაზღვრავს. საერთო ინტერესი განისაზღვრება მოლაპარაკებისა და შეთანხმების საფუძველზე. დემოკრატიული მმართველობის პირობებში მოქალაქეებს აქვთ ცნობიერების, რწმენისა და გამოხატვის თავისუფლება. ამ უფლებათა გამოყენებისას, ბუნებრივია, რომ იქმნება უთანხმოება და კონფლიქტი. შესაბამისად, მოლაპარაკება, დათმობა და გამოსავლის ძებნა დემოკრატიისათვის დამახასიათებელი პროცესებია. პლურალისტურ დემოკრატიაში მოქალაქეები სოციალურ საერთო წესებზე თანხმდებიან, რაც კონფლიქტების გადაჭრის საერთო რეგულაციებს, სოციალურ და პოლიტიკურ ნორმებზე შეთანხმებას გულისხმობს.

სოციალური კონტრაქტის ნაწილია უმრავლესობის პრინციპი. უმცირესობების წარმომადგენელთათვის ეს იმას ნიშნავს, რომ კენჭისყრის საშუალებით მათი რადიკალური მოსაზრებები ვერ იმარჯვებს. მიუხედავად ამისა, დემოკრატია ქმნის ინსტრუმენტებს, რომელთა დახმარებითაც უმცირესობების ინტერესების დაცვა შეიძლება. პლურალისტურ

დემოკრატიაში შეიძლება არჩევნების გზით ქვეყნის სათავეში მოვიდეს რადიკალური დაჯგუფება, რომელთა წარმომადგენლებმა, შესაძლოა, სცადონ ოპონენტების ხმის ჩახშობა. ამიტომაცაა აუცილებელი, რომ ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვა დემოკრატიული ქვეყნის კონსტიტუციით იყოს გამყარებული.

ყველას უნდა ესმოდეს პლურალისტული საზოგადოების გამოწვევები და მათი გადაჭრის გზები. ამ თვალსაზრისით, დაუწერელი სოციალური კონტრაქტი უმნიშვნელოვანესია, რადგან მის გარეშე დემოკრატიული საზოგადოება ვერ იარსებებს. სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ ეხმარება მოსწავლეებს იმ მიდგომებისა და უნარების ჩამოყალიბებაში, რაც აუცილებელია დემოკრატიული ქვეყნის მოქალაქისათვის.

სწავლება მრავალფეროვნებისა და პლურალიზმის შესახებ

მოსწავლეები, რომლებიც დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლების კურსს გადიან, უნდა ეცნობოდნენ სოციალური, პოლიტიკური, რელიგიური და რასობრივი მრავალფეროვნების ძირითად მახასიათებლებს. მოსწავლეებმა უნდა გაიაზრონ მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებული გამოწვევები. იმის გათვალისწინებით, რომ ცრურწმენების საფუძველი, უმეტესწილად, სწორედ გაუთვითცნობიერებლობაა, ადამიანური მიდგომების რაციონალური შესწავლა ცრურწმენების საფუძველზე არასწორი გადაწყვეტილებების შემთხვევებს შეამცირებდა.

სწავლება მრავალფეროვნებისა და პლურალიზმისათვის

მოსწავლეებს უნდა ეძლეოდეთ დემოკრატიულ დისკუსიებში მონაწილეობის საშუალება. სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის ყველა შესაძლებლობას უნდა იყენებდეს, რათა მოსწავლეების მხრიდან აზრის გამოხატვასა და დისკუსიებში ჩაბმას შეუწყოს ხელი. როცა მოსწავლეები საწინააღმდეგო აზრს უსმენენ და საკუთარ მოსაზრებებს გამოხატავენ, მათ უვითარდებათ აზრის გამოთქმისა და ანალიტიკური უნარები; ასევე, მოსწავლეებს ემატებათ შემწყნარებლობა მორალური და პოლიტიკური მრავალფეროვნებისადმი. დისკუსიების დროს მოსწავლეები ხვდებიან, რომ უთანხმოება და აზრთა ჭიდილი ჩვეულებრივი მოვლენებია; ისინი, ასევე, აცნობიერებენ კომპრომისების აუცილებლობას და ერთმანეთისაგან ასხვავებენ სამართლიან და უსამართლო კომპრომისებს. მოსწავლეები ხვდებიან, რომ აუცილებელია სადავო საკითხზე კონცენტრაცია და ადამიანების პატივისცემა, იმისდა მიუხედავად, თუ რა პოზიციას იზიარებენ ისინი.

ასევე, დემოკრატიული დისკუსიების წარმოების პროცესში მოსწავლეები მიხვდებიან, რომ ღია და სამართლიანი დებატები მოითხოვს გარკვეული პროცედურების გათვალისწინებას, მათ შორის:

- ყველა მონაწილეს უნდა შეეძლოს აზრის გამოთქმა;
- ყველა მონაწილის აზრს დანარჩენებმა პატივისცემით უნდა მოუსმინონ;
- მონაწილეები არგუმენტების წინააღმდეგ უნდა გამოდიოდნენ, და არა ხალხის წინააღმდეგ;
- მონაწილეებმა დებატების დასაწყისშივე უნდა გააცნობიერონ, რომ დებატებმა შეიძლება, მათი მიდგომების შეცვლა გამოიწვიოს;

- დებატების გამართვა იმ დროს, როცა მონაწილეები მიდგომების მოდიფიკაციისათვის მზად არ არიან, ნაკლებად სასარგებლოა, ვიდრე დებატები, რომლებიც ღიაა და დამოკიდებულებების სრულყოფილ ახსნაზეა მიმართული. დებატების მიზანი უნდა იყოს არა ერთ-ერთი მხარის გამარჯვება, არამედ პრობლემის გააზრება.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლების მთავარი ქვაკუთხედია ძიება, დისკუსია და არა - დადგენილი ჭეშმარიტებები. შესაბამისად, მასწავლებლის უპირველესი ამოცანაა, მოსწავლეებს აზროვნების უნარის განვითარებაში დაეხმაროს და კლასში საკუთარი დომინანტური პოზიცია დათმოს. კვლევები აჩვენებს, რომ მოსწავლეები მაშინ არიან კლასში სიტყვაუხვნი და აქტიურნი, როცა მასწავლებლები ნაკლებს ლაპარაკობენ.

თავი 3: მრავალფეროვნება და პლურალიზმი
როგორ შეიძლება ადამიანებმა ერთად, მშვიდობიანად იცხოვრონ?

გაკვეთილის სახელწოდება	სწავლის მიზანი	მოსწავლის დავალება	საჭირო მასალა	მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა
გაკვეთილი 1: როგორ შეიძლება ადამიანებმა ერთად იცხოვრონ?	<p>იმ საკითხების განხილვა, რომლებიც სხვადასხვა ღირებულებისა და რწმენის მქონე თემების მშვიდობიანი თანაცხოვრების დროს პრობლემური შეიძლება იყოს.</p> <p>განათლების როლის განხილვა სხვადასხვა კულტურის წარმომადგენელთა ურთიერთგაგების ჩამოყალიბებაში.</p> <p>იმის გაანალიზება, თუ რამდენად შეუძლია პიროვნებას საზოგადოებაზე ზემოქმედება.</p>	<p>მოსწავლეები განიხილავენ მოთხრობაში წამოჭრილ საკითხებს.</p> <p>მოსწავლეები ჩართულნი არიან კრიტიკული აზროვნების პროცესში.</p> <p>ისინი აზრებს უზიარებენ ერთმანეთს.</p> <p>საკითხის უკეთ წვდომის მიზნით, მოსწავლეები როლების გათამაშებას მიმართავენ.</p>	მოსწავლის სამუშაო ფურცელ 3.1-ის ასლები	დისკუსია. კრიტიკული აზროვნება. ჰიპოთეზების ჩამოყალიბება. როლების გათამაშება.

<p>გაკვეთილი 2: რატომ არსებობს ადამიანებს შორის უთანხმოება?</p>	<p>იმ მიზეზების განხილვა, რაც ხელს უწყობს სხვადასხვა დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას ერთი და იგივე საკითხის მიმართ.</p> <p>სადავო საკითხების განხილვის უნარის განვითარება.</p> <p>იმ ღირებულებათა განხილვა, რომელიც საფუძვლად უდევს დემოკრატიულ საზოგადოებას.</p>	<p>მოსწავლეები საკუთარ მოსაზრებებს გამოხატავენ და იცავენ გარკვეულ საკითხებთან დაკავშირებით.</p> <p>მოსწავლეები განიხილავენ საჯარო დისკუსიის თემებს და მათ საფუძვლებს.</p> <p>მოსწავლეები განიხილავენ იმ ფაქტორებს, რამაც მათი ღირებულებების სისტემის ჩამოყალიბებაზე მოახდინა ზეგავლენა.</p> <p>მოსწავლეები შეიმუშავენ კლურალიზმის წამახალისებელ სახელმძღვანელო პრინციპებს, რათა საჯარო დიალოგი ყოველთვის ხარისხიანი და ურთიერთპატივისცემის გამოხატველი იყოს.</p>	<p>დიდი ზომის ნიშნულები სავარჯიშოსათვის „ოთხი კუთხე“</p>	<p>დისკუსია. მოსაზრებების გამოთქმა. კრიტიკული აზროვნება. წესების შემუშავება, თანამშრომლობის პრინციპის გათვალისწინებით.</p>
<p>გაკვეთილი 3: რითი განსხვავდებიან ადამიანები ერთმანეთისაგან?</p>	<p>საზოგადოებაში თანასწორობის ხელისშემშლელი ფაქტორების განხილვა.</p> <p>უთანასწორო საგანმანათლებლო შესაძლებლობების მიზეზების იდენტიფიკაცია.</p> <p>თანასწორობის ხელისშემშლელი ფაქტორების აღმოფხვრაზე პასუხისმგებლობის განხილვა.</p>	<p>მოსწავლეები განიხილავენ ძირითად ცნებებთან დაკავშირებულ ჰიპოთეზურ სიტუაციას.</p> <p>მოსწავლეები ძირითად პრინციპებს ცხოვრებისეულ სოციალურ სიტუაციებს უსადაგებენ.</p> <p>მოსწავლეები განიხილავენ გაკვეთილზე წამოჭრილ ძირითად საკითხებს.</p> <p>მოსწავლეები ასრულებენ წერილობით</p>	<p>მოთხრობის ასლები. მოსწავლის სამუშაო ფურცელ 3.3-ის ასლები.</p>	<p>კრიტიკული აზროვნება. დისკუსია. მოსაზრების ჩამოყალიბება წერილობითი ფორმით.</p>

		დავალებას.		
გაკვეთილი 4: რატომაა მნიშვნელოვანი ადამიანის უფლებები?	<p>იმ პრობლემური საკითხების განხილვა, რომლებიც სხვადასხვა ღირებულებისა და ცხოვრების წესის მქონე ადამიანების თანაცხოვრების დროს წამოიჭრება.</p> <p>იმ მიზეზების განხილვა, რომლებიც საფუძვლად ედო ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო ინსტრუმენტების შემუშავებას, განსაკუთრებით, დაუცველი თემებისა და ადამიანებისათვის.</p>	<p>მოსწავლეები ერთვებიან კრიტიკულ ანალიზში და ახდენენ სიტუაციების პრიორიტეტიზაციას.</p> <p>მოსწავლეები გაითამაშებენ მოწინააღმდეგე მხარეების წარმომადგენელთა როლებს.</p> <p>როლების გათამაშების დასკვნებიდან გამომდინარე, მოსწავლეები შეიმუშავებენ რამდენიმე ძირითად პრინციპს და ადარებენ მათ ამ წიგნში გაკეთებულ დასკვნებს.</p> <p>მოსწავლეები განიხილავენ ადამიანის უფლებათა დარღვევის შემთხვევებს თავიანთ ქვეყანაში.</p> <p>მოსწავლეები დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების სხვადასხვა საკითხზე აკეთებენ პრეზენტაციებს.</p>	<p>კუნძულზე განვითარებული მოვლენების ამსახველი ამბის ასლები.</p> <p>სიტუაციური ბარათების ასლები თითოეული პატარა ჯგუფისათვის.</p> <p>ადამიანის უფლებათა ძირითადი კომპონენტების ნუსხა.</p> <p>დიდი ზომის ფურცლები და სხვა მასალები, რაც პრეზენტაციისათვის არის საჭირო.</p>	<p>კრიტიკული აზროვნება. დისკუსია. მოლაპარაკება. ჯგუფური პრეზენტაცია.</p>

გაკვეთილი 1

როგორ შეიძლება ადამიანებმა ერთად იცხოვრონ?

როგორ ავითარებს განათლება შემწყნარებლობასა და ურთიერთგაგებას?¹⁵

სწავლის მიზანი - მოსწავლეებს შეუძლიათ:

იმ საკითხების განხილვა, რომლებიც სხვადასხვა ღირებულებისა და რწმენის მქონე თემების მშვიდობიანი თანაცხოვრების დროს შეიძლება პრობლემური იყოს.

განათლების როლის განხილვა სხვადასხვა კულტურის წარმომადგენელთა

ურთიერთგაგების ჩამოყალიბებაში.

იმის გაანალიზება, თუ რამდენად შეუძლია პიროვნებას საზოგადოებაზე ზემოქმედება.

მოსწავლის დავალება - მოსწავლეები განიხილავენ მოთხრობაში წამოჭრილ საკითხებს.

მოსწავლეები ჩართულნი არიან კრიტიკული აზროვნების პროცესში.

ისინი აზრებს უზიარებენ ერთმანეთს.

საკითხის უკეთ წვდომის მიზნით, მოსწავლეები როლების გათამაშებას მიმართავენ.

საჭირო მასალა – მოსწავლის სამუშაო ფურცელ 3.1-ის ასლები

მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა - დისკუსია. კრიტიკული აზროვნება. ჰიპოთეზების ჩამოყალიბება. როლების გათამაშება.

გაკვეთილი

მასწავლებელი მოსწავლეებს გაკვეთილის მიზნებს აცნობს და უკითხავს მოთხრობას „სკოლა ტყის პირას“ (მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.1).

მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, წრიულად დასხდნენ და ეკითხება, თუ რა იყო გასაოცარი ან საინტერესო ამ მოთხრობაში და რატომ. მოსწავლეებს ეძლევათ ორი წუთი, რათა მოსაზრებები მეწყვილეს გაუზიარონ. შემდეგ ისინი დანარჩენ კლასს აცნობენ საკუთარ შეხედულებებს.

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ „შეკითხვებზე დაფუძნებული“ დისკუსიის დროს ყველაზე მნიშვნელოვანია შეხედულებების გაზიარება და იდეების ჩამოყალიბება. სწორი და არასწორი პასუხები ასეთი დისკუსიის დროს არ არსებობს.

შემდეგ მასწავლებელი ამბობს: „, მოდით, ჩამოვთვალოთ ის ადამიანები, ვინც სკოლის დაწვას მოისურვებდა (მაგალითად, ზოგიერთი ბავშვი, ზოგიერთი მშობელი, ადგილობრივი თემის წარმომადგენლები, როგორცაა მღვდელი). რატომ ენდომებოდათ მათ სკოლის დაწვა? ვინ მოიგებს და ვინ წააგებს, თუ სკოლას არ აღადგენენ? (მაგალითად, მოსწავლეებს თუ აღარ ექნებათ სკოლა, ისინი მოგებულნი იქნებიან თუ წაგებულნი?)“

მასწავლებელმა ამ შეკითხვებისათვის შეიძლება ქვემოთ მოყვანილი ცხრილი გამოიყენოს:

¹⁵ ეფუძნება სამოქალაქო ფონდის (ლონდონი) მიერ შემუშავებულ გაკვეთილს.

მხარე	რას მოიგებს?	რას წააგებს?
მოსწავლეები		
მშობლები		
მღვდელი		
მთელი თემი		
სხვა?		

შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, ყურადღება მიაქციონ მასწავლებლის ფუნქციას მოთხრობაში. ზოგადი შეკითხვა - „რას ფიქრობთ ამ მასწავლებელზე?“ - ხელს უწყობს მოსწავლეებში დისკუსიის დაწყებას. შემდეგი შეკითხვები შეიძლება იყოს:

- ეს მასწავლებელი სულელი იყო, იდეალისტი თუ მამაცი?
- იმის გათვალისწინებით, რისი გაკეთებაც მან სცადა, მოგწონთ მასწავლებელი თუ არა?
- რა იყო მასწავლებლის ასეთი საქციელის მიზეზი?
- თქვენი აზრით, სად აითვისა მასწავლებელმა სოციალური ღირებულებები?
- რა უნდა გააკეთოს მან ახლა (ისევ სცადოს, თუ ხელი ჩაიქნოს)?
- ამ სკოლის მოსწავლე რომ იყოთ, მასწავლებლის როგორ ქცევას ისურვებდით?

შემდეგ მასწავლებელი ეხმარება მოსწავლეებს მოთხრობის დაკავშირებაში მათ ყოველდღიურ ცხოვრებასთან, მათ თემთან. შესაძლო შეკითხვებია:

- დაფიქრდით, სად ცხოვრობთ.
- თქვენი აზრით, თქვენი თემის წარმომადგენლებს ეს მასწავლებელი მოეწონებოდათ?
- როგორ ფიქრობთ, რამდენად შეუძლია პიროვნებას საზოგადოებაზე ზემოქმედება? წარმოადგინეთ მაგალითები.

ამ მოთხრობაში წამოჭრილი სხვა მნიშვნელოვანი საკითხებია:

- რამდენად უწყობს ხელს ადამიანების ორ სხვადასხვა ჯგუფს შორის მშვიდობის დამყარებას მათი ბავშვების ერთად სწავლა?
- რა გამოწვევების წინაშეა სკოლა და მასწავლებლები, სადაც სხვადასხვა ღირებულებისა და რელიგიური რწმენის მოსწავლეები სწავლობენ? როგორ შეიძლება ამ გამოწვევების აღმოფხვრა?

გაკვეთილის დასასრულს შესაძლებელია როლების გათამაშება. წარმოიდგინეთ, რომ სკოლის დაწვამდე ზეგანზე მცხოვრები რამდენიმე მოსწავლე და მშობელი მასწავლებელთან შემდეგი ჩივილით მივიდა:

„ამ სკოლაში უფრო მეტი ზეგანზე მცხოვრები მოსწავლეა, ვიდრე ტყეში მცხოვრები. შესაბამისად, ჩვენი აზრით, არ შეიძლება მოსწავლეებს ტყეში მცხოვრებთა რელიგია ასწავლოთ. შესაძლოა, ტყეში მცხოვრებთა რელიგიის სწავლებამ ზეგანზე მცხოვრები მოსწავლეების საკუთარ ხალხთან დაპირისპირება გამოიწვიოს.“

მასწავლებელს ეს საჩივარი ჩააფიქრებს.

მოსწავლეებს შეუძლიათ, მშობლისა და მასწავლებლის საუბარი მთელი კლასის წინაშე წყვილებში გაითამაშონ.

გაკვეთილი 2

რატომ არსებობს ადამიანებს შორის უთანხმოება?

რას ეფუძნება ადამიანთა შორის განსხვავებები?

სწავლის მიზანი - მოსწავლეებს შეუძლიათ:

იმ მიზეზების განხილვა, რომელიც ხელს უწყობს სხვადასხვა დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას ერთი და იგივე საკითხის მიმართ.

სადავო საკითხების განხილვა.

იმ ღირებულებათა განხილვა, რომელიც საფუძვლად უდევს დემოკრატიულ საზოგადოებას.

მოსწავლის დავალება - მოსწავლეები გამოხატავენ საკუთარ მოსაზრებებს და იცავენ მათ გარკვეულ საკითხთან დაკავშირებით.

მოსწავლეები განიხილავენ საჯარო დისკუსიის თემებსა და მათ საფუძვლებს.

მოსწავლეები განიხილავენ იმ ფაქტორებს, რომლებმაც მათი ღირებულებების სისტემის ჩამოყალიბებაზე მოახდინა ზეგავლენა.

მოსწავლეები შეიმუშავენ პლურალიზმის წამახალისებელ სახელმძღვანელო პრინციპებს, რათა საჯარო დიალოგი ყოველთვის ხარისხიანი და ურთიერთპატივისცემის გამომხატველი იყოს.

საჭირო მასალა - დიდი ზომის ნიშნულები სავარჯიშოსათვის „ოთხი კუთხე“.

მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა - დისკუსია. მოსაზრებების გამოთქმა. კრიტიკული აზროვნება. წესების შემუშავება, თანამშრომლობის პრინციპის გათვალისწინებით.

ძირითადი ცნება

პლურალიზმი - მხოლოდ ის საზოგადოებაა პლურალისტური, სადაც არ არის საყოველთაოდ აღიარებული ღირებულებებისა და რწმენის ერთი ოფიციალური ვარიანტი. ასეთ საზოგადოებაში გამონაკლისს წარმოადგენენ ის შეხედულებები, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან სხვა ადამიანების რწმენის თავისუფლებას; ასეთი შეხედულებები პლურალისტურ საზოგადოებაში არაკანონიერადაა მიჩნეული. სახელმწიფო, სადაც მხოლოდ ერთი რელიგიური აღმსარებლობაა დაშვებული, ან სადაც არც ერთ რელიგიას არ აღიარებენ, ვერ ჩაითვლება პლურალისტულად.

გაკვეთილი

მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, განიხილონ შემდეგი სადავო მოსაზრებები:

ეთანხმებით თუ არ ეთანხმებით?

- არასწორია ცხოველის ხორცის ჭამა;
- იმუნოდეფიციტის ვირუსის (აივ) ინფიცირების შედარებით რისკის ქვეშ მყოფი მოსწავლე არ უნდა დაიშვებოდეს იმ კლასში, სადაც ჯანმრთელი მოსწავლეები სწავლობენ;
- პაციფისტები არ უნდა გაუშვან ომში ძალდატანებით;
- სიკვდილით დასჯა უნდა აიკრძალოს;
- ქალის ადგილი სახლშია;
- 14 წლამდე ბავშვები არ უნდა მუშაობდნენ;
- საჯარო დაწესებულებებში უნდა აიკრძალოს მოწევა;
- გადასახადები უნდა გაიზარდოს;
- სიტყვის თავისუფლება არ არის კარგი.

საკლასო ოთახის თითოეულ კუთხეში გაკრულია ამ ოთხიდან ერთ-ერთი აღმნიშვნელი:

სრულებით ვეთანხმები ვეთანხმები არ ვეთანხმები კატეგორიულად არ ვეთანხმები

თითოეული მოსაზრების წაკითხვის შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, იმ კუთხეში დადგნენ, რომელიც ამ მოსაზრებისადმი მათ დამოკიდებულებას ყველაზე ზუსტად გამოხატავს. თუ მოსწავლე გადაწყვეტილებას ვერ იღებს, უნდა დარჩეს იქ, სადაც უკვე დგას.

როცა მოსწავლეები კუთხეებში განლაგდებიან, მასწავლებელი ერთ-ერთ მათგანს სთხოვს, ახსნას, თუ რატომ დაიკავა ეს პოზიცია. ამ ეტაპზე მოსწავლის პასუხს დისკუსია არ მოჰყვება, თუმცა ახსნა-განმარტების მოსმენის შემდეგ, დასაშვებია, დანარჩენმა მოსწავლეებმა შეიცვალონ ადგილმდებარეობა, თავიანთ შეხედულებებში შესაბამისი ცვლილებების ნიშნად.

თუ ერთ-ერთი მოსწავლის მიერ გაკეთებული განმარტების შემდეგ კვლავ დარჩა მოსწავლე, რომელიც გადაწყვეტილებას ვერ იღებს, მასწავლებელს შეუძლია, სთხოვოს მას, ჩამოაყალიბოს, თუ რატომ უჭირს საკუთარი დამოკიდებულების განსაზღვრა. მოსწავლეს შეუძლია, ახსნა-განმარტება დაწეროს. ასეთი ახსნა შეიძლება მოიცავდეს შემდეგ არგუმენტებს: მეტი ინფორმაცია მჭირდება; ზუსტად არ მესმის, რას ნიშნავს ეს წინადადება; თან ვეთანხმები, თან არა და, შესაბამისად, მიჭირს ერთი კონკრეტული პოზიციის დაკავება.

ამ სავარჯიშოს მასწავლებელი 3-4 სხვადასხვა სადავო მოსაზრების გამოყენებით აკეთებინებს მოსწავლეებს. მასწავლებელმა ყურადღება უნდა გაამახვილოს არა კონკრეტული, სადავო საკითხების განხილვზე, არამედ იმაზე, თუ რატომ აქვთ ადამიანებს სხვადასხვა მოსაზრება.

განხილვის ეტაპზე მასწავლებელი აღნიშნავს, რომ, წარმოდგენილ მოსაზრებებთან დაკავშირებით, მოსწავლეებს განსხვავებული დამოკიდებულებები ჰქონდათ. სწორედ ამ დროს მასწავლებელს პლურალიზმის ცნება შემოაქვს და, ამ ცნების უკეთ გააზრების მიზნით, მოსწავლეებს შემდეგ შეკითხვებს უსვამს:

- მივუბრუნდეთ სადავო მოსაზრებებს, რომელთა მიმართაც თქვენი პოზიცია უკვე დააფიქსირეთ. რომელმა მოსაზრებამ გამოიწვია თქვენში ყველაზე ძლიერი ემოცია და რატომ?
- როგორ ყალიბდება ჩვენი ღირებულებები და რწმენები? (ეს შეკითხვა დაეხმარება მოსწავლეებს იმის გააზრებაში, რომ ჩვენი დამოკიდებულებები სხვადასხვა გავლენის პირობებში ყალიბდება)

მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ ჩამოთვლილთაგან რომელი ახდენს ყველაზე დიდ ზეგავლენას მათი შეხედულებების ფორმირებაზე:

- მათი მშობლების დამოკიდებულებები;
- მათი მეგობრების მოსაზრებები;
- რელიგია და კულტურა;
- მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები, მაგალითად, გაზეთები, ტელევიზია, ინტერნეტი და ა.შ.
- მასწავლებლები;
- მათი საკუთარი, პიროვნული მახასიათებლები.

მოსწავლეები ზეგავლენის ამ წყაროებს პირამიდის ფორმას აძლევენ; სათავეში ხვდება ყველაზე ძლიერი ზეგავლენის წყარო, ხოლო ძირში - ყველაზე სუსტი.

ზეგავლენის ფაქტორი;

ზეგავლენის ფაქტორი; ზეგავლენის ფაქტორი;

ზეგავლენის ფაქტორი; ზეგავლენის ფაქტორი; ზეგავლენის ფაქტორი;

მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, შეადარონ ერთმანეთის პირამიდები. რომელი ფაქტორები ახდენენ ყველაზე დიდ გავლენას მოსწავლეთა უმეტესი ნაწილის დამოკიდებულებების ფორმირებაზე? ზუსტი პასუხის გაგება ქულების მინიჭების საშუალებით შეიძლება. მივანიჭოთ პირამიდის სათავეში მოყვანილ ფაქტორს 6 ქულა, ბოლოში მოყვანილ ფაქტორებს - 2 ქულა, ხოლო შუაში - 4 ქულა. 4-4 მოსწავლისაგან შემდგარი ჯგუფები თითოეული ფაქტორისათვის საშუალო ქულას ითვლიან. შემდეგ ჯგუფები შედეგებს ერთმანეთს ადარებენ.

მასწავლებელი მოსწავლეებს უხსნის, რომ პლურალიზმი ვითარდება თავისუფალ და ღია საზოგადოებაში. ადამიანების აზრები ყოველთვის განსხვავებულია და, შეთანხმების მიღწევის პროცესში, აუცილებელია, პლურალისტული საზოგადოების წარმომადგენელმა გაითვალისწინოს თამამის გარკვეული წესები, მაგალითად:

- დააფასეთ სხვა ადამიანების აზრი;
- შეეცადეთ, წარმოიდგინოთ თქვენი თავი სხვა ადამიანების ადგილას;

- გახსოვდეთ, რომ ლაპარაკი სჯობს ჩხუბს;
- ეცადეთ, არ მიაყენოთ შეურაცხყოფა;
- მიეცით ადამიანებს საშუალება, გამოთქვან საკუთარი სათქმელი.

როცა ადამიანები ვერ თანხმდებიან, საჭიროა გარკვეული მექანიზმის (მაგალითად, ხმის მიცემის) გამოყენება.

გაკვეთილი 3

რითი განსხვავდებიან ადამიანები ერთმანეთისაგან?

რამდენად განსხვავებულია ადამიანთა საჭიროებები?

სწავლის მიზანი - მოსწავლეებს შეუძლიათ:

საზოგადოებაში თანასწორობის ხელშემშლელი ფაქტორების განხილვა.

უთანასწორო საგანმანათლებლო შესაძლებლობების მიზეზების იდენტიფიკაცია.

თანასწორობის ხელისშემშლელი ფაქტორების აღმოფხვრაზე პასუხისმგებლობის განხილვა.

მოსწავლის დავალება - მოსწავლეები განიხილავენ ძირითად ცნებებთან დაკავშირებულ ჰიპოთეზურ სიტუაციას.

მოსწავლეები ძირითად პრინციპებს უსადაგებენ ცხოვრებისეულ, სოციალურ სიტუაციებს.

მოსწავლეები განიხილავენ გაკვეთილზე წამოჭრილ ძირითად საკითხებს.

მოსწავლეები ასრულებენ წერილობით დავალებას.

საჭირო მასალა - მოთხრობის ასლები.

მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა - კრიტიკული აზროვნება. დისკუსია. მოსაზრების ჩამოყალიბება წერილობითი ფორმით.

ძირითადი ცნებები

მრავალფეროვნება - მრავალფეროვნების ცნება მხოლოდ ეთნიკურ ან ეროვნულ წარმომავლობას არ უკავშირდება. არსებობს ადამიანთა შორის სხვა ტიპის განსხვავებებიც, რაც, შეიძლება, საფუძვლად დაედოს სერიოზულ სოციალურ გამოწვევებს, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, როცა უმრავლესობა, რომელსაც ძალაუფლება და გავლენა გააჩნია, არაფერს აკეთებს.

თანასწორობა - თანასწორობის ორ ძირითად ტიპს გამოყოფენ: თანაბარი შესაძლებლობა და თანაბარი შედეგი. შესაძლებელია ყველა ადამიანისათვის თანაბარი შესაძლებლობების მიცემა (მაგალითად, განათლების ხელმისაწვდომობა), მაგრამ თუ არ გადაიღება გარკვეული ზარიერები (მაგალითად, შეზღუდულ უნარებთან დაკავშირებული), ადამიანი ამ შესაძლებლობას ვერ გამოიყენებს. თანაბარ შედეგზე ორიენტაცია საშუალებას იძლევა, რომ ყველა ზავშემმა მიიღოს განათლება (შეზღუდული უნარების მიუხედავად).

დისკრიმინაცია - ადამიანის უსამართლოდ მოპყრობა მისი რასის, გენდერული კუთვნილების, სქესის, ასაკის, რწმენის, ან სხვა ფაქტორის გამო.

გაკვეთილი

მასწავლებელი მოსწავლეებს მოთხრობას უკითხავს (მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.2). ეს მოთხრობა ბევრ საინტერესო საკითხს ეხება და, მასწავლებლის მითითების გარეშე, ზოგიერთი მათგანი მოსწავლეებს შეიძლება გამორჩეთ. დახმარების მიზნით, მასწავლებელი მოსწავლეებს ასევე ურიგებს სამუშაო ფურცელ 3.3-ს და უხსნის დავალებას.

მოსწავლეები წყვილებში მუშაობენ და ცდილობენ, თავი მოუყარონ ყველა იმ პრობლემას, რაც კოლეჯის თანამშრომელთა წინაშე დგას. ეს პრობლემები შეყავთ სამუშაო ფურცლის იმ ნაწილში, რომელიც ამ მიზნისთვისაა გამოყოფილი („პრობლემები“). შემდეგ ისინი აყალიბებენ პრობლემების გადაჭრის გზებს და სათანადო გრაფაში ინიშნავენ („გამოსავალი“).

ასევე, მოსწავლეები ასახელებენ პრობლემების გადაჭრაზე პასუხისმგებელ პირებს („პასუხისმგებლობა“). ბოლო გრაფა დროებით ცარიელი რჩება.

მოსწავლეები კლასის წინაშე წარმოადგენენ და ადარებენ საკუთარ შედეგებს. პრეზენტაციების შედეგების თავმოყრის მიზნით, სასურველია ფლიპჩარტის ან პროექტორის გამოყენება.

დისკუსია კლასში

მოსწავლეები ან მასწავლებელი ქვემოთ წარმოდგენილ, ან მსგავს შეკითხვებს სვამენ:

- თქვენი აზრით, მიაღწია დირექტორმა დასახულ მიზანს, რაც ყველა მოსწავლის თანასწორ მოპყრობაში მდგომარეობდა?
- თქვენი აზრით, უნდა გაითვალისწინოს დირექტორმა დევნილი მშობლების სურვილი და ბიჭები და გოგონები ცალ-ცალკე კლასებში გაანაწილოს? მოიყვანეთ პრო- და კონტრარგუმენტები;
- უმჯობესი ხომ არ იქნებოდა, რომ დევნილ მოსწავლეებს ცალკე კლასში ესწავლათ? მოიყვანეთ პრო- და კონტრარგუმენტები, როგორც მოსწავლეების, ისე საზოგადოების ინტერესებიდან გამომდინარე.

შეუძლებელი იქნება ყველა მოსწავლისაგან ყველა შეკითხვაზე პასუხის მოთხოვნა; მათ უნდა მივცეთ საკმარისი დრო, რათა ერთ, რომელიმე შეკითხვას ჩაულრმავდნენ. მოსწავლეებმა უნდა გააანალიზონ, რომ პლურალისტურ საზოგადოებაში ადამიანებს სხვადასხვა საჭიროება აქვთ, რამაც კონფლიქტამდე შეიძლება მიგვიყვანოს. კონფლიქტის სამართლიანად მოგვარებისთვის კი აუცილებელია ყველა მხარის ინტერესების გათვალისწინება (კონფლიქტების მოგვარების თემასთან დაკავშირებით, იხილეთ თავი 4). ამ კონკრეტულ მაგალითში სკოლა მიკროსაზოგადოებად უნდა აღვიქვათ, სადაც მოსწავლეებს ისეთივე პრობლემები ექმნებათ, როგორც ზრდასრულ მოქალაქეებს საზოგადოებაში.

ქვემოთ მოყვანილი საკითხები ააშკარავებს, თუ რამდენად მრავალმხრივია ეს მაგალითი და რამდენად კარგ მასალას იძლევა კლასში მუშაობისათვის. მასწავლებელმა ჩამოთვლილთაგან კონკრეტული საკითხები უნდა შეარჩიოს, მის განკარგულებაში არსებული დროისა და მოსწავლეთა ინტერესის გათვალისწინებით.

რამდენად განსხვავებულია მოსწავლეთა საგანმანათლებლო საჭიროებები?

საჭიროა, მოსწავლეებმა უპასუხონ შემდეგ შეკითხვებს: როგორ შეიძლება მოგვარდეს სკოლაში არსებული პრობლემები? საჭიროა, რომ სკოლამ მოახდინოს ზოგიერთი პრობლემის იგნორირება და რატომ?

შეიძლება არსებობდეს ამ კითხვებზე პასუხის ძიების ორი მიდგომა: პირველი, პრობლემების მოსწავლეთა საგანმანათლებლო საჭიროებებთან კავშირის გათვალისწინებით; მეორე, იმ პრობლემათა იდენტიფიცირებით, რომელიც უშუალოდ სკოლის გადასაჭრელია.

პირველ შემთხვევაში, მოსწავლეებს დაეხმარება შემდეგ შეკითხვაზე პასუხის გაცემა: „ადამიანის/ბავშვთა რა უფლებებს არიან მოკლებულნი დევნილი ბავშვები?“

ქვემოთ ჩამოთვლილია საგანმანათლებლო საჭიროებათა რამდენიმე კატეგორია. მოსწავლეებმა ამ საჭიროებათა მაგალითები მოთხრობაში უნდა მოიძიონ და მოსწავლის სამუშაო ფურცლის მეოთხე გრაფაში ჩაინიშნონ:

- ემოციური;
- საგანმანათლებლო;
- რელიგიური;
- კულტურული;
- ენობრივი;
- ფიზიკური.

თითოეულ ამ კატეგორიათან დაკავშირებით, მოსწავლეებმა საკუთარი მაგალითებიც უნდა მოიფიქრონ.

პასუხისმგებლობა და მისი ჩარჩოები

მოთხრობაში დასმულმა კონკრეტულმა პრობლემებმა საფუძველი უნდა ჩაუყაროს განზოგადებულ დისკუსიას თანასწორუფლებიანობისა და განათლების შესახებ.

რამდენად ადვილია ყველა ბავშვისათვის საუკეთესო განათლების შესაძლებლობის მიცემა, მისი საჭიროებების სრულად გათვალისწინებით? რა შეიძლება გააკეთოს სკოლამ და რა დახმარება სჭირდება მას გარედან, მაგალითად, ადგილობრივი თვითმმართველობიდან, დამატებითი დაფინანსების ფორმით?

მივუბრუნდეთ მეორე მიდგომას. როგორც წესი, ერთი კონკრეტული ღონისძიების გატარებით კომპლექსური პრობლემის გადაჭრა შეუძლებელია, რაც, ამ შემთხვევაში, შეიძლება გულისხმობდეს სკოლის გაფართოებას, სპეციალურად მომზადებული კადრების დაქირავებას და ა.შ. საგანმანათლებლო რეფორმის ასე განვითარება სასურველი იქნებოდა, მაგრამ საჭიროებს პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს, რადგან გადასახადის გადამხდელთა დამატებითი სახსრების ამ საკითხზე მიმართვა ადგილობრივი თვითმმართველობის და/ან განათლების სამინისტროს გადაწყვეტილებას უკავშირდება. ადამიანები, რომლებიც გამოსავალს მხოლოდ ასეთ რადიკალურ ღონისძიებებში ხედავენ, ხელმოცარულნი აღმოჩნდებიან და სხვათა დადანაშაულების მეტი ხელთ არაფერი შერჩებათ. სხვა სიტყვებით, ისინი დასახულ მიზანს ვერ მიაღწევენ - პრობლემა მოუგვარებელი დარჩება.

გასათვალისწინებელია, რომ პრობლემის გადაჭრა შედარებით მცირე მასშტაბის ღონისძიებებითაც შეიძლება. ეს ღონისძიებები უკავშირდება უშუალოდ დირექტორის, მშობლების, მოსწავლეების და მასწავლებლების შეთანხმებას, რომ შეცვალონ ის, რაც მათ ხელშია, რისი შეცვლაც მათ სურთ და ხელეწიფებათ კიდევ.

სწორედ აქ გვჭირდება სამუშაო ფურცლის მესამე გრაფა. ვინ არის პასუხისმგებელი? ვის შეუძლია შეცვალოს არსებული სიტუაცია? მოსწავლეები განიხილავენ, თუ რამდენად ეფექტური შეიძლება იყოს მცირე მასშტაბის ღონისძიებები და რა მაქსიმალურ შედეგებზე შეიძლება გავიდნენ ამ ღონისძიებათა გატარების შემდეგ. მოსწავლეებმა შეიძლება იფიქრონ მცირე და მსხვილმასშტაბიანი ღონისძიებების გარკვეულ შერწყმაზეც.

„სკოლა არის ცხოვრება“, მიკროსაზოგადოება. სასკოლო ცხოვრების სტრატეგიების განხილვა მოსწავლეებს ეხმარება, იფიქრონ პოლიტიკური გადაწყვეტილებებისა და სტრატეგიული დაგეგმარების ჩარჩოებში.

სკოლა არის ცხოვრება

შემდეგი იდეის გამოყენებით, მოსწავლეებს შეუძლიათ, კოლეჯში განვითარებული მოვლენები საკუთარ სკოლას დაუკავშირონ:

„თქვენს სკოლაში რა ბარიერები ხვდება მოსწავლეთა გარკვეულ ნაწილს, რაც მათ ხელს უშლით სწავლაში? ვის პასუხისმგებლობას წარმოადგენს ამ მოსწავლეთა საგანმანათლებლო საჭიროებათა დაკმაყოფილება (მაგალითად, მთავრობის, დირექტორის, მასწავლებლების თუ მოსწავლეების)?“

ამ შეკითხვას სხვადასხვაგვარად შეიძლება მივუდგეთ. შეიძლება, განხილვის საგნად იქცეს, მოსწავლეებმა შეიძლება, გაითამაშონ ინტერვიუ, ან, შესაძლებელია, ეს შეკითხვა სასკოლო გაზეთის პროექტთან (თავი 5) დავაკავშიროთ.

წერილობითი დავალება

აუცილებელია, მასწავლებელი დარწმუნდეს, რომ მოსწავლეები კარგად ითვისებენ ახალ მასალას. ამ თვალსაზრისით, სასარგებლოა დისკუსიის დაკავშირება წერილობით დავალებასთან. წერის დროს მოსწავლეები კიდევ ერთხელ უფიქრდებიან დისკუსიის დროს განხილულ მასალას და უკეთესად აანალიზებენ მას; დისკუსიის შემდგომ წერილობითი დავალების შესრულება განსაკუთრებით სასარგებლოა ნელა მოაზროვნე, შედარებით მოკრძალებული მოსწავლეებისათვის, რომლებიც დისკუსიის დროს ნაკლებ აქტიურნი არიან, იმისდა მიუხედავად, რომ შეიძლება ბევრი სათქმელი ჰქონდეთ.

წერილობითი დავალებისათვის მასწავლებელმა ყურადღებით, მოსწავლეთა დონის გათვალისწინებით უნდა შეარჩიოს თემა. დეტალურად ჩამოყალიბებული დავალება ასეთი ფორმით შეიძლება ჩამოყალიბდეს:

„ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციისა და ბავშვთა უფლებების კონვენციის მიხედვით, მთავრობის პასუხისმგებლობაა ყველა ბავშვისათვის განათლების შესაძლებლობის უზრუნველყოფა.

- ახსენით, რამდენად ასრულებდა ეს სკოლა ამ ვალდებულებას;
- რა არის საჭირო იმისათვის, რომ ბავშვებს მიეცეთ ის საგანმანათლებლო შესაძლებლობები, რაც მათ ეკუთვნით?
- ვინ არის პასუხისმგებელი ამ ბავშვების განათლებაზე?
- ბავშვთა ცხოვრების რომელ სფეროებზე ახდენს გავლენას უთანასწორო საზოგადოებაში ცხოვრება?
- განიხილეთ“.

დისკუსიის შედეგები (ფლიპჩარტი, შევსებული სამუშაო ფურცელი)

კოლეჯის დასახმარებლად

პრობლემები	გამოსავალი	პასუხისმგებლობა	საჭიროებები
(1) დევნილი ბავშვები			
ენობრივი პრობლემები	სპეციალური კურსები	დირექტორი ადგილობრივი თვითმმართველობა	ენობრივი
ბიჭები არ საუბრობენ	თერაპია, სპეციალური სწავლება	დირექტორი, მასწავლებელი	ენობრივი, ემოციური
გოგოს არ შეუძლია სიარული	სამედიცინო ჩარევა, სპეციალური სწავლება, მშობლებისთვის რჩევის მიცემა		ფიზიკური
(2) დევნილები და ადგილობრივი მოსწავლეები			
ჩაგვრა, დაცინვა, ჯგუფების ფორმირება, დამუქრება, ჩხუბი, დაშავებული ბიჭი	დისკუსია კლასში, ქცევის წესები, მოსწავლე-დამკვირვებლები	მასწავლებლები, მოსწავლეები, მშობლები	ემოციური, სოციალური მიდგომები და ღირებულებები
(3) მასწავლებლები			
ვერ აქცევენ ყურადღებას დევნილებსა და ადგილობრივ მოსწავლეებს	პატარა ზომის კლასები, სხვადასხვა ცვლა, მეტი მასწავლებელი	ადგილობრივი თვითმმართველობა	საგანმანათლებლო, ენობრივი, კულტურული, რელიგიური
(4) მშობლები			
სურთ ცალ-ცალკე კლასები გოგონებისა და ბიჭებისათვის	„არა“? „კი“?	?	კულტურული, რელიგიური

გაკვეთილი 4

რატომაა მნიშვნელოვანი ადამიანის უფლებები?

რატომ გვჭირდება ადამიანის უფლებათა ამსახველი კანონმდებლობა დაუცველთა დასაცავად?¹⁶

სწავლის მიზანი - მოსწავლეებს შეუძლიათ:

- იმ პრობლემური საკითხების განხილვა, რომლებიც სხვადასხვა ღირებულებისა და ცხოვრების წესის მქონე ადამიანების თანაცხოვრების დროს წამოიჭრება.
- იმ მიზეზების განხილვა, რომლებიც საფუძვლად ედო ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო ინსტრუმენტების შემუშავებას, განსაკუთრებით, დაუცველი თემებისა და ადამიანებისათვის.

მოსწავლის დავალება - მოსწავლეები:

- ერთვებიან კრიტიკულ ანალიზში და ახდენენ სიტუაციების პრიორიტეტიზაციას.
- გაითამაშებენ მოწინააღმდეგე მხარეების წარმომადგენელთა როლებს.
- როლების გათამაშების დასკვნებიდან გამომდინარე, შეიმუშავებენ რამდენიმე ძირითად პრინციპს და ადარებენ მათ ამ წიგნში გაკეთებულ დასკვნებს.
- განიხილავენ ადამიანის უფლებათა დარღვევის შემთხვევებს თავიანთ ქვეყანაში.
- აკეთებენ პრეზენტაციებს დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ სწავლების სხვადასხვა საკითხზე.

საჭირო მასალა - ბარათების ასლები როლების გათამაშებისათვის (მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.4)

სიტუაციის ამსახველი ბარათების ასლები თითოეული პატარა ჯგუფისათვის (მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.5)

ადამიანის უფლებათა ძირითადი კომპონენტების ნუსხა (მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.6)
დიდი ზომის ფურცლები და სხვა მასალები, რაც პრეზენტაციისათვის არის საჭირო.

მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა - კრიტიკული აზროვნება. დისკუსია. მოლაპარაკება. ჯგუფური პრეზენტაცია.

ინფორმაცია

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია შეიქმნა იმ ადამიანთა ფუნდამენტური უფლებების დასაცავად, რომელთაც, მაგალითად, შეზღუდული აქვთ სიცოცხლის უფლება ან რელიგიური თავისუფლება. ყველა იმ ქვეყნის მთავრობა, რომელიც ევროსაბჭოს წევრია, ემორჩილება ამ კონვენციის მუხლებს თავის მოქალაქეთა უფლებების მიმართ. ამ თვალსაზრისით, თითოეული ქვეყანა ანგარიშვალდებულია საერთაშორისო საზოგადოების წინაშე. ევროსაბჭოში შემავალი ყველა ქვეყნის ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია, სარჩელი შეიტანოს ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში, თუ მოქალაქე თვლის, რომ მისი უფლებები ირღვევა. სარჩელის შეტანა შეუძლიათ ქვეყნებს სხვა ქვეყნის წინააღმდეგაც, თუმცა ასეთი შემთხვევები იშვიათობას წარმოადგენს.

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია ეფუძნება ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციას, რომელიც შეიქმნა მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში ჩადენილი გენოციდების შემდეგ.

¹⁶ ეფუძნება სამოქალაქო ფონდის (ლონდონი) მიერ შემუშავებულ გაკვეთილს.

გაკვეთილი

გაკვეთილის დასაწყისში მასწავლებელი მოსწავლეებს როლების გათამაშების ბარათებს (სამუშაო ფურცელი 3.4) აცნობს და უხსნის, რომ ორ ჯგუფად უნდა დაიყოს. მასწავლებელი მოსწავლეებს უყვება კუნძულის (შეიძლება გამოიყენოს დაფაზე დაკიდებული რუკა) და იმ ადამიანების შესახებ, რომლებიც ამ კუნძულზე დიდი ხანია ცხოვრობენ.

შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობებს, რომ კუნძულზე მოვიდა ადამიანთა ახალი ჯგუფი, რომელსაც აქ დამკვიდრება სურს. ახალმოსულნი ძალიან განსხვავდებიან კუნძულის მაცხოვრებლებისაგან. მასწავლებელი მოსწავლეებს ახალმოსულთა ცხოვრების წესს აცნობს და კლასს ორ ნაწილად ჰყოფს. საკითხების განხილვის ორი მეთოდი არსებობს, რომლებიც ქვემოთაა წარმოდგენილი. თუ მოსწავლეები როლების გათამაშებას არიან მიჩვეულნი, სასურველია, მასწავლებელმა აირჩიოს პირველი მეთოდი, ხოლო თუ უფრო ფორმალურ მუშაობას ამჯობინებენ - მეორე მეთოდი.

მეთოდი 1: როლების გათამაშება

მოსწავლეები წყვილებში მუშაობენ; ერთი არის ახალმოსული, მეორე კი - კუნძულის მაცხოვრებელი. ბარათებზე აღწერილ თითოეულ სიტუაციას უნდა მიუდგინონ იმ ჯგუფის ინტერესების გათვალისწინებით, რომელსაც ისინი წარმოადგენენ. ორივეს უწევს საპირისპირო მხარესთან მოლაპარაკების პროცესის დაწყება (მოსწავლეები უშვებენ, რომ ენობრივი ბარიერი არ არსებობს). თითოეულ მოსწავლეს კარგად უნდა ჰქონდეს გააზრებული შემდეგი:

- ა. რა არის მისი ხალხისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემა?
- ბ. რა შედეგებით სურს, დასრულდეს მოლაპარაკება?

მასწავლებელი ახალმოსულებს და კუნძულის მაცხოვრებლებს სთხოვს, ერთგვაროვან წყვილებად დაჯგუფდნენ და ზემოთმოყვანილ ორ საკითხზე შეთანხმდნენ.

მასწავლებელი მოსწავლეებს ახსენებს, რომ კუნძულის მაცხოვრებლები ვერ დამშვიდდებიან, სანამ არ მოიშორებენ ახალმოსულებს; ახალმოსულები კუნძულის მაცხოვრებელთათვის მუდმივ საფრთხეს წარმოადგენენ და მხოლოდ მათ მიერ კუნძულის დატოვება აღმოფხვრის ამ საფრთხეს. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ახალმოსულებს ძალიან მოსწონთ კუნძული და ძალის გამოყენებასაც არ მოერიდებიან, რათა აქ დარჩენა შეძლონ.

მასწავლებელი მოსწავლეებს დაპირისპირებულ წყვილებად ჰყოფს და სთხოვს, აწარმოონ მოლაპარაკებები ბარათებზე მოცემული საკითხების გარშემო პრიორიტეტულად - ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხით დაიწყონ და ნაკლებად მნიშვნელოვანი თემები ბოლოსთვის შემოინახონ.

მეთოდი 2: ორგანიზებული დისკუსია

სავარჯიშოს შესრულებისათვის საუკეთესო, თუმცა არა ერთადერთი, მეთოდია როლების გათამაშება. ქვემოთ წარმოგიდგინებ აქტივობას, რომელიც როლების გათამაშების ალტერნატივად შეიძლება გამოიყენოთ. კლასი უნდა დაიყოს ორ ნაწილად: ერთი ნახევარი წარმოადგენს კუნძულის მაცხოვრებელთა ინტერესებს, ხოლო მეორე - ახალმოსულთა

ინტერესებს. მოსწავლეები წყვილებში მუშაობენ და ცდილობენ, დაიცვან თავიანთი ინტერესები. მასწავლებელი მოსწავლეებს შეახსენებს, რომ მოლაპარაკების ფორმატი, რა თქმა უნდა, ყველაზე სამართლიანია, თუმცა ისტორიული მაგალითები გვიჩვენებს, რომ, როგორც წესი, ერთ-ერთი მხარე უფრო მეტს აღწევს, ვიდრე მეორე. ასეთი შედეგის გამომწვევი მიზეზი არის ძალაუფლება - ის მხარე, რომელსაც აქვს მეტი ძალაუფლება, მოლაპარაკების დროს ხშირად უფრო მომგებიან შედეგებზე გადის.

მასწავლებელი თავად უძღვება დისკუსიის პროცესს. ის არჩევს პრობლემას და ამ პრობლემისადმი ერთ-ერთი ჯგუფის მიდგომას. შემდეგ მასწავლებელი სთხოვს მეორე ჯგუფს, წარმოადგინონ საწინააღმდეგო მოსაზრებები ამ პრობლემასთან დაკავშირებით. მოსწავლეთა ორ ჯგუფს შორის, მასწავლებელი შუამავლის როლს ასრულებს. ერთ პრობლემასთან დაკავშირებით, თითოეული ჯგუფიდან ორ-ორი მოსწავლე გამოდის და აყალიბებს არგუმენტებს თავისი ჯგუფის სახელით. შემდეგ პრობლემაზე მსჯელობისას, სხვა წყვილები გამოდიან და ა.შ.

დისკუსიის შედეგების განხილვა

დისკუსიის შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს უსვამს შემდეგ შეკითხვებს:

- ადვილი იყო მოლაპარაკების პროცესი თუ რთული? რატომ?
- ორივე ჯგუფმა იმ შედეგს მიაღწია, რისი მიღწევაც სურდა?
- რომელმა ჯგუფმა მიაღწია უფრო მეტს? რატომ?
- რომელიმე ჯგუფს ჰქონდა უფრო მეტი მორალური უფლება? რატომ?
- როგორი მომავალი შეიძლება ჰქონდეთ ადამიანთა ამ ორ ჯგუფს?
- რამ შეიძლება შეუშალოს ხელი ერთი ჯგუფის დომინირებას მეორეზე?
- ჩამოაყალიბეთ ის პრინციპები, რომელთა გათვალისწინება დაეხმარებოდა ადამიანთა ამ ორ ჯგუფს მშვიდობიან თანაცხოვრებაში. შეადარეთ პრინციპების ეს ნუსხა ადამიანის უფლებათა ძირითად კომპონენტებს (მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.6). რომელი მუხლები დაეხმარებოდათ კუნძულის მაცხოვრებლებს მიწის, ცხოვრების წესისა და საკუთარ უფლებათა შენარჩუნებაში?

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ ამგვარი შემთხვევები ისტორიას ახსოვს, მაგალითად, როცა ბრიტანელებმა დაიკავეს ავსტრალია, ან ევროპელებმა - ჩრდილოეთ და სამხრეთ ამერიკა. იმ დროს არ არსებობდა ადამიანის უფლებათა საერთაშორისოდ აღიარებული დოკუმენტი და, შესაბამისად, ირღვეოდა ადგილობრივი მოსახლეობის უფლებები. ანალოგიური შემთხვევები დღესაც ხდება, როცა სამხრეთ ამერიკის უძველეს მაცხოვრებლებს, საერთაშორისო კომპანიების ბიზნეს ინტერესების გამო, ართმევენ მიწებს.

ადამიანის უფლებათა მნიშვნელოვნების აღიარება

წინამდებარე თავის დასასრულს, მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, შეარჩიონ ადამიანის ერთ-ერთი უფლება ევროპული კონვენციიდან. მოსწავლეები ამზადებენ ბანერსა და პრეზენტაციას ამ უფლების მნიშვნელოვნებაზე. მოსწავლეებს შეუძლიათ, პრეზენტაციაში როლების გათამაშება ჩართონ და კუნძულზე მაცხოვრებლების ამბავი მოიყვანონ მაგალითად. ასეთი პრეზენტაცია შეიძლება კლასის, ან მთელი სკოლის წინაშე გაკეთდეს. თუ

არსებობს სათანადო რესურსები, ეს თემა შეიძლება პროექტადაც იქცეს (იხილეთ მე-5 თავის მე-4 გაკვეთილი, სადაც აღწერილია, თუ როგორ შეიძლება ასეთი პროექტების მომზადება).

მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.1

სკოლა ტყის პირას

ულრანი ტყის პირას ადამიანთა ჯგუფი ცხოვრობდა. ეს რელიგიური თემი იყო და ბავშვებსაც წინაპართა რელიგიური შეხედულებების მიხედვით ზრდიდნენ; მათი რელიგიის მიხედვით, არ არსებობდა განსხვავება მამაკაცსა და ქალს შორის.

ამ თემის საცხოვრებელი ადგილიდან მოშორებით იყო ზეგანი, სადაც სხვა თემი ბინადრობდა; ისინი არ იყვნენ რელიგიურები, მაგრამ შრომა ძალიან უყვარდათ. ეს იყო მეტროპოლი ხალხი, სადაც დომინანტურ ფუნქციას მამაკაცები ასრულებდნენ. ქალებს ძალიან აფასებდნენ, მაგრამ ქალი ხელმძღვანელები არ ჰყავდათ.

ტყის თემს არაფერი ჰქონდა საერთო ზეგანის თემთან; მათ ერთმანეთთან სიძულვილი და შიში აკავშირებდათ. წარსულში ისინი ერთმანეთს ეომებოდნენ. ერთ დღეს ახალგაზრდა კაცი მივიდა ტყის პირას მაცხოვრებელ თემთან და სკოლის აშენება შესთავაზა. ამ სკოლაში ორივე თემის ბავშვები ივლიდნენ, რაც მათ დაახლოებას შეუწყობდა ხელს.

მალე ააშენეს ხის მოკრძალებული შენობა და მასწავლებელიც მოძებნეს. ორივე თემის ბავშვები სკოლაში წავიდნენ. მშობლები და თემის ხელმძღვანელები გულდასმით ელოდნენ მოვლენათა განვითარებას.

თავდაპირველად იყო გარკვეული პრობლემები ბავშვებს შორის; ისინი ხშირად ჩხუბობდნენ. მალე ბავშვები დარწმუნდნენ, რომ სკოლაში სიარული სასარგებლო იყო და ერთმანეთს უკეთესად ეგუებოდნენ. მასწავლებელი მკაცრი იყო, მაგრამ სამართლიანი და ყველა ბავშვს თანასწორად ეპყრობოდა. მასწავლებელი ორივე თემის ცხოვრების წესს სცემდა პატივს და ბავშვებს ამ ორ თემს შორის არსებული განსხვავებების შესახებ ასწავლიდა.

უფრო და უფრო მეტი ბავშვი დადიოდა ამ სკოლაში.

თანდათანობით გამოიკვეთა, რომ სკოლის მოსწავლეთა დიდ ნაწილს ზეგანზე მაცხოვრებლები შეადგენდნენ. სკოლაში ყოველი 4 ბავშვიდან მხოლოდ ერთი იყო ტყის თემიდან. მასწავლებელი ორივე თემის წარმომადგენლებთან საუბრობდა და არწმუნებდა, რომ ბავშვების სკოლაში გამოშვება აუცილებელი იყო.

ერთ დღეს სკოლაში მისულ მასწავლებელს სკოლა დამწვარი დახვდა.¹⁷

¹⁷ ეფუძნება ტედ ჰუდლესტონის მოთხრობას (სამოქალაქო ფონდი)

მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.2

კოლეჯი ყველასთვისაა

კოლეჯის დირექტორი ძალიან ჰუმანური და სულგრძელი ადამიანი გახლდათ; მას ღრმად სწამდა, რომ განათლება ძალიან მნიშვნელოვანია. დირექტორი თანამშრომლებს ყოველთვის ეუბნებოდა: „ყველა ადამიანი იმსახურებს ცხოვრების კარგ დასაწყისს. არ უნდა მოეპყროთ რომელიმე მოსწავლეს უფრო მეტი კეთილგანწყობით, ვიდრე სხვებს. ეს არ იქნება სამართლიანი“.

ერთ დღეს სკოლაში დევნილ მოსწავლეთა ჯგუფი მოვიდა; მათი ოჯახები მეზობელი სახელმწიფოდან კონფლიქტს გამოექცნენ. დირექტორმა თანამშრომლებს განუცხადა:

„ამ საწყალმა ადამიანებმა ყველაფერი დაკარგეს. ხელგაშლილი მიეგებეთ მათ. დროა, ამ ადამიანებს შევემსუბუქოთ ტკივილი; მათი ბრალი არ არის, რომ ომის მსხვერპლნი გახდნენ“.

თანამშრომლები დირექტორს დაეთანხმნენ. დევნილი მოსწავლეები ასაკის მიხედვით გადაანაწილეს კლასებში. ძირითადად, ყველა არსებულ კლასში ერთი დევნილი მოსწავლე შევიდა. მხოლოდ ერთ კლასში აღმოჩნდა 4 დევნილი ბიჭი.

მასწავლებლებმა მალე აღმოაჩინეს, რომ რთული იყო დევნილებისა და მათი ძველი მოსწავლეების თანაბარი მოპყრობა. მასწავლებლები პრობლემების შესახებ დირექტორს შესჩიოდნენ: „დევნილმა ბავშვმა ჩვენი ენა არ იცის. მე არ მაქვს დრო, რომ მას ყველაფერი ვუთარგმნო. თარგმნას ძალიან დიდი დრო სჭირდება და ეს დრო დანარჩენ მოსწავლეებს აკლდებათ“. „ჩემს კლასში დევნილი მოსწავლე არავისთან ამყარებს კომუნიკაციას. ეს, შესაძლოა, ომისგან მიყენებული ტრამვის შედეგი იყოს. შესაძლოა, მას პრობლემები აქვს სწავლასთან დაკავშირებით. როგორ მოვიქცე?“ „ჩემს კლასში დევნილი ბავშვი დასახიჩრებულია; მას არ შეუძლია სიარული; ის ვერანაირ ფიზიკურ აქტივობაში ვერ მონაწილეობს, ლაბორატორიაშიც კი ვერ ამოდის, რადგან კიბეებია გასავლელი.“

პრობლემები არ მცირდებოდა. სადილზე, შესვენების დროს, დანარჩენები დევნილ ბავშვებს ჩაგრავდნენ და დასცინოდნენ, ზოგჯერ შეურაცხმყოფელი სიტყვებითაც მიმართავდნენ. სკოლის ძველი მოსწავლეები დევნილებს მოუწოდებდნენ, იქ დაბრუნებულიყვნენ, საიდანაც მოვიდნენ.

იმ ოთხმა დევნილმა, რომელიც ერთ კლასში მოხვდა, საკუთარი ინტერესების დასაცავად, მჭიდროდ შეკრული დაჯგუფება ჩამოაყალიბა. ერთ დღეს, ერთ-ერთმა დევნილმა ბიჭმა ადგილობრივთან იჩხუბა და მძიმე ფიზიკური ტრამვა მიაყენა. მასწავლებლები თვლიდნენ, რომ ეს დევნილი ბიჭი სკოლიდან გარიცხვის ღირსი იყო. დირექტორი კი საკუთარ თავს ეკითხებოდა, რამდენად სამართლიანი იქნებოდა დევნილი მოსწავლის სკოლიდან გაგდება. მასწავლებლები ამბობდნენ:

„ჩვენ ვეცადეთ, მათთან გვემუშავა. ჩვენი საკუთარი მოსწავლეები ზარალდებიან. არ შეგვიძლია ერთდროულად დევნილებსაც ვასწავლოთ და ჩვენს ძველ მოსწავლეებსაც“.

მოგვიანებით, დევნილი ბავშვების მშობლებმაც მოისურვეს დირექტორთან შეხვედრა და განუცხადეს მას:

„ჩვენ არ მოგვწონს, რომ გოგონებსა და ბიჭებს ერთად უტარდებათ ფიზიკური აღზრდის გაკვეთილები. ეს ჩვენს რელიგიასა და კულტურას ეწინააღმდეგება.“

დირექტორს მოთმინება ეწურებოდა; ის იდგა ძალიან რთული გამოწვევის წინაშე და იცოდა, რომ იმედის დაკარგვა ასეთ დროს არ შეიძლებოდა.

მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.3
კოლეჯის დასახმარებლად

პრობლემები	გამოსავალი		
(1) დევნილი ბავშვები			
(2) დევნილები და ადგილობრივი მოსწავლეები			
(3) მასწავლებლები			
(4) მშობლები			

მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.4

კუნძულის მაცხოვრებლები და ახალმოსულნი (ბარათები როლების გათამაშებისათვის)

ჯგუფი 1: კუნძულის მაცხოვრებლები

თქვენ კუნძულზე მაცხოვრებელ მოსახლეობას წარმოადგენთ. ამ კუნძულზე თქვენი წინაპრები რამდენიმე ათასი წლის წინ დამკვიდრდნენ და მათი ნაწილი მთაში წმინდა ადგილებზეა დაკრძალული. თქვენ გჯერათ, რომ წინაპრების სულები ცოცხლები არიან და თავს დაგტრიალებენ.

თქვენ ცხოვრების მარტივი წესით ცხოვრობთ. ქალები ბავშვებს უვლიან, კაცები კი ნადირობენ და საკვებს მოიპოვებენ. ამ კუნძულზე მცხოვრებთ გჯერათ, რომ ბუნებას მოფრთხილება სჭირდება და მომავალ თაობებს ხელშეუხებელი ბუნება უნდა დაეუტოვოთ. თქვენ, ძირითადად, მშვილდ-ისარსა და მახეებს იყენებთ.

თქვენი რელიგია ბუნების გადმერთებას გულისხმობს, ხოლო კულტურა თემის მნიშვნელობას უკავშირდება. როცა საკვების ოდენობა მცირეა, ხალხი თანაბრად იყოფს საკვებს და ერთმანეთის გამოსაკვებად შრომობს. როცა საკვების სიუხვეა, ხალხი იკრიბება, მღერის, ცეკვავს, სხვადასხვა ამბებს ჰყვება და ილხენს. ხალხს წერა-კითხვის ცოდნა არ სჭირდება.

თქვენს თემში კანონები თითქმის არ არსებობს. თემის ბელადს შეუძლია კანონის დამკვიდრება, როცა ამის საჭიროება იქმნება. ყოველგვარი კამათის დროს თემის ბელადი მომრიგებლად გვევლინება.

ჯგუფი 2: ახალმოსულნი

თქვენ ხალხის იმ ჯგუფს წარმოადგენთ, რომელმაც ევროპა ახალი ცხოვრების ძიებაში დატოვა. თქვენ გინდათ, ახალი მიწა აღმოაჩინოთ, სადაც დამკვიდრდებით, ააშენებთ სახლს და მთელ დარჩენილ ცხოვრებას გაატარებთ.

თქვენ გაქვთ სანადირო თოფები და იარაღი მიწის დასამუშავებლად. თქვენი კულტურის განმსაზღვრელი კომპონენტებია განათლება და შრომა. თქვენ მიჩვეული ხართ ბრძოლას კეთილდღეობისათვის. თქვენ არ მისდევთ რომელიმე რელიგიას, მაგრამ გწამთ რელიგიური თავისუფლების.

თქვენ გადაწყვეტილებების დემოკრატიული წესით მიღების მომხრე ხართ. თქვენ მიატოვეთ ის საზოგადოება, სადაც მხოლოდ ელიტარულ ფენას აქვს ძალაუფლება და სადაც ქონება არათანაბრადაა განაწილებული. თქვენ ისეთი საზოგადოების შექმნაზე ოცნებობთ, სადაც ხალხი თანასწორუფლებიანია და ყველას აქვს წარმატების მიღწევის შესაძლებლობა.

მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.5

სიტუაციის ამსახველი ბარათები: კუნძულის მაცხოვრებლები

წაკითხეთ ტექსტი და გადაწყვიტეთ, რა უნდა გაკეთდეს თითოეულ სიტუაციაში

კუნძულის მაცხოვრებლები	ახალმოსულნი
1კ ახალი ღობეები ახალმოსულებმა ღობეები გააკეთეს მათი სახლებისა და საძოვრების გარშემო, რომელსაც თქვენც საძოვრებად იყენებდით. თქვენ ეს ღობეები მოშალეთ.	1ა ახალი ღობეები კუნძულის მაცხოვრებლებმა მოშალეს ღობეები, რომლებიც თქვენ ცხოველების მოსაშენებლად გააკეთეთ.
2კ საზღვრის დამრღვევი კუნძულის მაცხოვრებელმა ახალმოსულთა მიერ მოწყობილი საზღვარი დაარღვია. ახალმოსულებმა ის მოკლეს.	2ა საზღვრის დამრღვევი კუნძულის მაცხოვრებელი შემოიჭრა თქვენ მიერ ცხოველებისათვის შემოღობილ ადგილას. თქვენ გაფრთხილების შემდეგ ესროლეთ მას.
3კ შერეული ქორწინება კუნძულის ერთ-ერთ მაცხოვრებელს შეუყვარდება ახალმოსული ქალბატონი.	3ა შერეული ქორწინება ერთ-ერთ ახალმოსულ ქალს შეუყვარდება კუნძულის მაცხოვრებელი კაცი. მათ სურთ, დაქორწინდნენ და ახალმოსულთა შორის იცხოვრონ. რამდენიმე ახალმოსულს არ მოსწონს ეს.
4კ წმინდა ადგილები რამდენიმე ახალმოსული გათხრებს აწარმოებს მთებში, იმ ადგილას, სადაც, თქვენი წარმოდგენით, წინაპრების სულები ბინადრობენ. ეს ადგილები თქვენთვის წმინდაა. პროტესტის ნიშნად, თქვენ თავს დაესხით რამდენიმე კაცს, რომელიც მიწას თხრიდა.	4ა წმინდა ადგილები თქვენ აღმოაჩინეთ მინერალები მთებში. ამ მინერალების სარფიანად გაყიდვა შეიძლება იქ, საიდანაც თქვენ ჩამოხვედით. კუნძულის მაცხოვრებლებს ეს მთა წმინდა ადგილად აქვთ აღიარებული, რაც, თქვენი აზრით, მხოლოდ ცრურწმენაა. კუნძულის მაცხოვრებლები თავს დაესხნენ თქვენი თემის წარმომადგენლებს, რომლებიც მინერალებს ეძებდნენ.
5კ განათლება ახალმოსულებმა გახსნეს სკოლა და თქვენს ბავშვებსაც იწვევენ წერა-კითხვის შესასწავლად.	5ა განათლება თქვენ გახსენით სკოლა და კუნძულის მაცხოვრებელთა ბავშვებსაც იწვევთ წერა-კითხვის შესასწავლად.

მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 3.6

ადამიანის უფლებათა ძირითადი კომპონენტების ნუსხა¹⁸

სიცოცხლის უფლება;

1. წამებისაგან თავისუფლება;
2. მონობისაგან თავისუფლება;
3. თავისუფლებისა და უსაფრთხოების უფლება;
4. მიუკერძოებელი გასამართლების უფლება;
5. უფლებათა დარღვევის შემთხვევაში, დახმარების მიღების უფლება;
6. დისკრიმინაციისაგან თავისუფლება; თანასწორობის უფლება;
7. პიროვნებად აღიარების უფლება; ეროვნული კუთვნილების უფლება;
8. პირადი და ოჯახური ცხოვრების უფლება;
9. ქორწინების უფლება;
10. საკუთრების ფლობის უფლება;
11. გადაადგილების უფლება;
12. თავშესაფრის უფლება;
13. აზროვნების, ცნობიერებისა და რელიგიის თავისუფლება;
14. გამოხატვის თავისუფლება;
15. შეკრებისა და სხვა ადამიანებთან გაერთიანების თავისუფლება;
16. საკვების, სასმელისა და საცხოვრებლის უფლება;
17. ჯანდაცვის უფლება;
18. განათლების უფლება;
19. დასაქმების უფლება;
20. დასვენებისა და გართობის უფლება;
21. სოციალური დაცვის უფლება;
22. პოლიტიკურ პროცესებში მონაწილეობის უფლება;
23. კულტურულ ცხოვრებაში მონაწილეობის უფლება;
24. ადამიანის უფლებათა დარღვევის აკრძალვა;
25. იმ სოციალური წესრიგის უფლება, სადაც აღიარებულია ადამიანის უფლებები;
26. პიროვნების პასუხისმგებლობები.

¹⁸ ეს ნუსხა ეფუძნება მასწავლებელთა დამხმარე მასალას მე-5 თავიდან „უფლებები, თავისუფლებები და პასუხისმგებლობები“.